

ONZE SENIOREN BEZOCHTEN HASSELT.

Op donderdag 26 september 2013 bezochten 22 collega's de stad Hasselt. De opkomst was deze keer iets minder vooral omdat onze Limburgse collega's het lieten afweten. Spijtig!!!

We kwamen samen in het "Eetcafé Wembley", het vroegere café van Rode Duivel Wilfried Van Moer, op de Grote Markt. Na een koffie en een smakelijke croissant vertrokken we stipt om 10.30 uur met het toeristisch trammetje van de stad Hasselt naar de Japanse Tuin.

Aan de ingang van de tuin werden we opgewacht door Mevr. Magda Appeltants, de vrouwelijke gids die ons de ganse dag zou begeleiden. Vooraleer de tuin binnen te gaan, kregen wij eerst een korte historiek. De Japanse tuin is het resultaat van de vriendschapsbanden die de steden Itami (Japan) en Hasselt sedert 1985 onderhouden. Hasselt schonk Itami in november 1991 een torenbeiaard en in Hasselt is de Japanse tuin een blijvende symbolische aanwezigheid van Itami. De tuin vormt een verlengstuk van het park Kapermolen en maakt deel uit van een 115 hectaren groene wig die in het stadscentrum vertrekt tot aan de gemeentegrens met Diepenbeek.

De tuin is onder verdeeld in drie compartimenten : een eerste deel sluit aan bij het park Kapermolen, het tweede deel is de centrale Japanse tuin en het derde deel vormt een buffer met de grote ring. In het eerste tuingedeelte zijn reeds kenmerken van de Japanse tuinkunst te zien ; het respect voor het behouden van aanwezige bomen en heesters en het creëren en het vervangen van de tuingrenzen om zo te komen tot een mini Japans berglandschap.

Via een hekje gingen we de tuin in. Kenmerkend is hier het rijkelijk gebruik van de rotsen in het water. De gemiddelde drie à vijf ton zware rotsen verzinnebeelden echte rotspartijen. Elke plaats van de steen in het water heeft een betekenis. Maar er is nog een andere oorzaak voor hun veelvuldig gebruik : rotsen zijn onvergankelijk. Zij zijn de door de natuur en de tijd onveranderbare elementen in de tuin. De verschillende gebouwen weerspiegelen in het water.

We wandelden verder en zien rechts van het water een stenen lantaarn staan. Deze is gebouwd naar het model van een lantaarn in de Senijn-ji tempel in Kyoto, de begraafplaats van één van de keizers van Japan. Verderop ontdekken we een keienstrand. Het roept de sfeer op van een strand waar zowel eb als vloed hun invloed laten gelden. De trap die hierop aansluit nodigt de bezoekers uit tot aan de waterrand te stappen. In de oude Japanse tuinen zijn plaatsen zoals deze de plek bij uitstek om de koi's of sierkarpers te voederen.

De kerselarentuin verdient bijzondere aandacht. Het bloeien van de kerselaars is voor de Japanners aanleiding tot feestvieren, vandaar dat ook in de Hasseltse tuin hiervoor ruimte werd voorzien. Het ongeveer een halve hectare grote kerselarenpark is aangelegd rond een evenementenplein, terwijl onder de kerselaars terrasvormige ruimten zijn aangelegd. Ze fungeren naar Japans gebruik als picknickplaats. Vanuit het kerselarenpark kijkt men over de dieper gelegen vijver naar het ceremoniehuis.

Over ongemakkelijke stapstenen stapten wij er naartoe. Dit ceremoniehuis kreeg de naam "Korokan", dat betekent een plaats van rust en onderkomen voor reizigers. Alle materialen zijn van natuurlijke oorsprong zoals natuursteen, hout, bamboe, klei en papier. Voor de dakbedekking werden kleipannen en zuiver koperen dakleien gebruikt.

Halfweg de heuveltop pronkt het theehuis. In tegenstelling tot de openheid van de leefruimte in de Japanse woning is de theeceremoniekamer bijna volledig omgeven door vaste, donkere kleiwanden. De ramen geven slechts een beperkt uitzicht op de tuin en zorgen voor een minimale lichtinval, geconcentreerd op de in de vloer geïnstalleerde vuurhaard. Specifiek voor het theeceremoniehuis is het in de kleiwand aangebrachte ronde venster, voorzien van een rasterwerk van twijgen en de voor de buitenramen aangebrachte latwerk in bamboe.

Verschillende van onze collega's hadden de Japanse tuin vroeger al wel eens bezocht maar kregen door de vertelkunst van onze gids een heel andere kijk op dit Japanse landschap dat Hasselt rijk is. Met ons toeristisch treintje reden we terug naar de Grote Markt waar we op het terras van het "Eetcafé Wembley" vergast werden op een verfrissende aperitief en een smakelijk 4-gangen menu.

Op het afgesproken uur stond de gids ons reeds op te wachten voor een stadswandeling met leuke weetjes over Hasselt.

Het eerste ophoud was natuurlijk op de Grote Markt. Het is ook de grootste open ruimte in de binnenstad. Het plein werd lange tijd Graanmarkt genoemd en de graanbeurs werd er door de lokale jeneverstokers druk bezocht. Het uitzicht en de functie van de Grote Markt zijn in de loop der jaren aanzienlijk gewijzigd. Enkele oude huizen en een paar decoratieve elementen herinneren aan het vroegere uitzicht van dit plein. Het hoekhuis "De Drij Pistolen" was vroeger een oude herberg. In het gevelteken staan ten onrechte drie pistolen in silex (1730). Er wordt immers verteld dat de naam van het huis niet ontleend is aan het bekende vuurwapen maar wel aan de pistola, een Spaanse munt die in de 16de eeuw ook in onze streken gebruikt werd. Een rijkelijke maaltijd zou toen drie pistola's gekost hebben.

Ook de twee bronzen beelden "Luisteren naar de beiaard" op een bank trokken onze aandacht. De bronzen beelden symboliseren de Hasseltse jeugd die naar de toekomst kijkt. In de volksmond gebruikt men steeds de naam Hendrik en Katrien, de namen van het legendarische eerste inwonerspaar van Hasselt. Het kunstwerk is gemaakt door Marc Cox, van wie ook elders in de stad beelden prijken. Het huis op de hoek met de Kapelstraat noemt men "Het Sweert. Het huis is vanaf 1713 onafgebroken als apotheek gebruikt. In de ankers op de voorgevel staat het jaartal 1659. In dat jaar kreeg het huis, dat eeuwenlang ook een herberg was, zijn huidig uitzicht. Het is een typisch 17de eeuws vakwerkhuis met stenen onderbouw. Het werd wel grondig gerenoveerd in 1989.

We wandelden even door de Haverstraat maar via een smal steegje kwamen we in de Kapelstraat. We hielden halt aan het gerechtshof. Het werd in 1934 opgetrokken op de plaats waar in 1918 het "Palais de Justice" was afgebrand. Het dominerende element is de hoektoren met een eigenaardige spits, die als ingang dient. De beelden in de voorgevel herinneren aan de klassieke voorstelling van de gerechtigheid. Het gerechtshof werd veel te klein voor de zeer diverse taken en afdelingen van de rechtbank, daarom werden deze overgebracht naar andere panden in de stad en zullen in de toekomst gecentraliseerd worden in een nieuw gerechtsgebouw bij het station.

We wandelden nu de Kapelstraat in. Het is de straat die Hasselt als modestad bijzondere eer aandoet. Tot 1372 heette de straat Augustijnenstraat, naar het klooster van de paters Augustijnen. De paters namen tijdens de Franse Revolutie de vlucht en vanaf dan verviel hun klooster. Toen de eerste kapel ter ere van de Virga Jesse, de schutsvrouw van Hasselt, in de 14de eeuw werd gebouwd, veranderde de straat haar naam. De aloude Onze-Lieve-

Vrouwekerk werd in 1998 tot “basilica minor” verheven en heet sindsdien Vira Jessebasiliek. De huidige basiliek is de derde kerk op dezelfde plaats. De eerste kapel stortte in 1727 gedeeltelijk in. De kerk die toen werd gebouwd werd in de nacht van 3 op 4 november 1944 grotendeels door een vliegende bom verwoest. De wederopbouw duurde zes jaar. De basiliek bezochten we niet maar wij bleven wel even stilstaan in het portaal van de kerk. Hier hangt een wandtapijt van Simonne Reynders waarop een aantal mirakels, toegeschreven aan de Virga Jesse, weergegeven zijn.

Terug op het pleintje voor de hoofdingang staat het bronzen beeld “De Langeman”, beeldhouwd door de Hasseltse kunstenaar Robert Vandereycken. “De Langeman”, vroeger ook “Don Christophe” genoemd, is de eeuwenoude Hasseltse reus die bewaard wordt in “het Stadsmus”. De reuzen bekleden reeds sinds de 14de eeuw een bijzondere plaats in het volksleven; de oude reuzen, waaronder de Hasseltse Langeman, leefden altijd alleen en waren gedoemd tot het “ouwe jonkmansleven”. In het begin verlieten zij nooit hun woning. Uitzonderingen waren de kerkelijke feesten, de processies en ommegangen. “De Langeman nam deel aan de Blijde Inkomsten van de vorsten en aan de uitdeling van erwtensoep met spek, ter gelegenheid van de zevenjaarlijkse Virga-Jessfeesten.

Wij vervolgden onze weg door de Onze-Lieve-Vrouwstraat en kwamen via de Zwanenstraat in de Lombaardstraat. Vanuit deze straat keken we op het woonhuis van dokter Louis Willems in de Dokter Willemsstraat. Zijn vader was een welstellende jeneverstoker, die veel vee vetmestte met de draf uit het distilleerproces. In het midden van de 19de eeuw werd Hasselt herhaaldelijk geteisterd door de longpest onder het vee. De jonge arts Louis Willems ontwikkelde in 1851 een vaccin tegen deze ziekte en testte het met succes uit in de stallen van zijn vader. Hij wordt soms, met een lichte overdrijving, de Hasseltse Pasteur genoemd. Later heeft hij zijn geboortestad vooral gediend als politicus met een grote bewogenheid.

In de Lombaardstraat staat ook het stadhuis. Het huidige stadhuis is het vierde in de loop van de geschiedenis. Eerst werd op de Fruitmarkt een huis als stadhuis gebruikt, dan de Lakenhalle op de Grote Markt en vervolgens het huis “Die Crone” op de Havermarkt. Het werd in 1630 niet als stadhuis gebouwd, maar wel als patriciërswooning. In 1779 kocht de stad het gebouw om er het nieuwe stadhuis in onder te brengen. De voorgevel is het resultaat van vele verbouwingen maar de zijmuren hebben nog de typische “speklagen”. We hadden geluk want er waren geen officiële plechtigheden in de raadzaal en bijgevolg konden we een kijkje nemen in de mooie zaal met de lederen (???) bekleding van de muren, de schilden van de ambachten in de brandglasramen en boven de neobarokke schouw het schilderij “De overhandiging van het vrijheidscharter door Arnold IV van Hasselt”.

Langs een overdekte passage wandelden we via de Minderbroedersstraat naar de Demerstraat. Deze straat is haast even oud als de stad zelf. We hielden halt aan het Demermanneke dat sinds 1 oktober 1977 het symbool is van de commerciële activiteiten in de Demerstraat. De oorsprong heeft echter niets met commerciële activiteiten te maken. Het Demermanneke was door het stadsbestuur aangesteld om het waterpeil van de Nieuwe Demer hoog genoeg te houden voor de watermolens en vooral om het riviertje zuiver te houden. De Hasselaren gebruikten die Nieuwe Demer heel vaak als een open riool. Dat was geen proper werk, zodat het vuile Demermanneke al snel als boeman voor de Hasseltse jeugd werd voorgesteld....”Vannacht zal het Demermanneke komen!”

We lieten de Demerstraat achter ons en kwamen via de Paardsdemerstraat aan het begijnhof. Dit begijnhof in Maaslandse stijl is de laatste plek van de begijnen geweest. Het oudste

begijnhof, dat reeds in 1245 werd vermeld, lag buiten de stadswallen. Het werd tijdens de Beeldenstorm vernield. Daarop werd een nieuw begijnhof binnen de stadswallen gebouwd op de oever van de Demer. Dat begijnhof werd al vlug te klein en in 1707 werd het eerste huisje van het derde begijnhof gebouwd. Alle huizen en ook de centrale Sint-Catharinakerk in dit nieuwe begijnhof dateren van voor 1780. Het hele begijnhof werd tijdens het Franse Bewind verkocht. In de 19de eeuw woonden er nog enkele begijnen. De laatste stierf in 1886. Het begijnhof werd dan voor verschillende doeleinden gebruikt. In mei 1944 werd het zwaar beschadigd tijdens een Amerikaans bombardement. De provincie Limburg heeft er eerst de provinciale bibliotheek en administratieve diensten in ondergebracht en later is dit het kunstencentrum Z33 geworden.

Vooraleer terug te keren naar de Grote Markt houden we nog even halt op de Vismarkt waar een Borrelvrouwkje en een Borrelmannetje in brons staan. Zij symboliseren Hasselt als jeneverstad. Tijdens de jaarlijkse jeneverfeesten kunnen de inwoners van Hasselt en de vele toeristen zich hier te goed doen aan het hemelse genot.

We namen afscheid van onze fantastische gids en genoten daarna op het zonnige terras van het “Eetcafé Wembley” nog van enkele verfrissende drankjes.

Ludo Daelemans